

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργόπουλου
Επίκουρου Καθηγητή Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΔΟΓΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΕΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Μέ αφορμή τίς παλαιότερες καί νεότερες ρωμαιοκαθολικές υπερβολές καί καταχρήσεις (Μαριολογικά δόγματα καί συναφεΐς θεολογικές γνῶμες), εΐναι γνωστή ή άρνητική καί άπορριπτική στάση του Προτεσταντισμού, άπέναντι στο πρόσωπο τής Υπεραγίας Θεοτόκου καί Άειπαρθένου Μαρίας.

Η άρνητική αυτή προτεσταντική στάση άποτυπώνεται καί καταγράφεται ευρύτερα καί στά πλαίσια τών διαχριστιανικών διαλόγων, καθώς καί έκει, όπως όμολογοΰν λ.χ καί Διαμαρτυρόμενοι θεολόγοι¹, τό πρόσωπο τής Θεοτόκου παραμένει ένα πολύ δύσκολο θέμα για να υπάρξει μιά κοινή βάση δογματικής συμφωνίας καί άποδοχής.

Η ίδια άρνητική στάση του Προτεσταντισμού άπέναντι στο πρόσωπο τής Θεοτόκου αλλά καί στη διδασκαλία τής αρχαίας καί άδιαιρέτου Έκκλησίας καταγράφεται κατά τρόπο σαφή καί άναντίρρητο καί από έκπροσώπους τής Διαμαρτύρησης στον Έλληνικό χῶρο.

Εΐναι έξόχως χαρακτηριστική ή θέση πού διατυπώνεται από τό χῶρο τής Έλληνικής Ευαγγελικής Έκκλησίας, τής παλαιότερης προτεσταντικής Κοινότητας στην Ελλάδα, ότι: «*Τά ζητήματα αυτά εΐναι αί όνομασίαι Άειπάρθενος καί Θεοτόκος. Καί τά δύο αυτά ζητήματα εΐναι δι' ήμᾶς τούς Ευαγγελικούς τελείως άσήμαντα, έπουσιώδη καί σχολαστικά, καί δέν άποτελοΰν δι' ήμᾶς άρθρον πίστεως*»² (σ.Σ. Η ύπογράμμιση δική μας).

Στόν ελληνικό χῶρο όμως υπάρχει μιά ιδιαιτερότητα. Η αντίθεση στο πρόσωπο τής Θεοτόκου εκφράζεται καί μέ ιστορικοδογματικές ανακρίβειες πού συνδέονται μέ αντίστοιχες δογματικές τους τοποθετήσεις. Θα αναφέρουμε ένδεικτικῶς δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Τό πρώτο παράδειγμα τό λαμβάνουμε από κείμενο πού υπάρχει στο διαδίκτυο στην ιστοσελίδα τής Β' Ευαγγελικής Έκκλησίας καί έπιγράφεται «*Τί πιστεύει ή Ευαγγελική Έκκλησία για την Παρθένο Μαρία;*»³.

Έκει λοιπόν ό συντάκτης του κειμένου, εκτός από τίς άλλες ιστορικοδογματικές ανακρίβειες, αναφερόμενος άπορριπτικά καί στην

¹Βλ. **H.Düfel**, *Maria I, evang.Sicht*, στο H. Krüger u.a (Hrsg), *Ökumene Lexikon. Kirchen, Religionen, Bewegungen*, Frankfurt am Main 1983, στ. 778. Πρβλ. **J. Feiner – L. Vischer** (Hrsg), *Neues Glaubensbuch. Der gemeinsame christliche Glaube*, Freiburg im Br 1973, σσ. 616-617.

² Βλ. Η Πίστις τών Έλλήνων Ευαγγελικών, Αθήναι χ.χ., σ. 64.

³ Βλ. <http://beee.gec.gr/Parthenos Maria.htm>.

Ορθόδοξη παράδοση για τήν Κοίμηση τῆς Ἀειπαρθένου, κλείνει τήν ἀναφορά του μέ ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τή Δογματική τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ ἀειμνήστου καθηγητή Παν. Τρεμπέλα.

Ἀναφέρει χαρακτηριστικά: «Ἀλλά, ὅπως χαρακτηριστικά λέει γιά τή μετάσταση τῆς Θεοτόκου καί ὁ κ. Τρεμπέλας "ὅτι τοιαῦτα διδάγματα, στερούμενα ἀπολύτως παντός ἐρείσματος ἐν τῇ Γραφῇ καί τῇ Ἀποστολικῇ παραδόσει, ὠθοῦσιν εἰς ὀλισθήματα καί ἐκτροπᾶς νοθευούσας τήν ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπηχουμένην ὀρθήν περί Ἀπολυτρώσεως καί τοῦ μόνου Λυτρωτοῦ διδασκαλίαν, μόλις εἶναι ἀνάγκη νά εἴπωμεν"».

Ἡ πρώτη ἐντύπωση πού σχηματίζει ὁ ἀναγνώστης τοῦ κειμένου εἶναι ὅτι ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους Ἑλληνες Ὁρθόδοξους θεολόγους τοῦ 20οῦ αἰώνα, παρουσιάζεται ὡς συνήγορος ὑπεράσπισης προτεσταντικῶν κακοδοξιῶν.

Ἡ πραγματικότητα ὅμως εἶναι ἀπολύτως ἀντίθετη. Καί αὐτό γιατί τό ἐν λόγῳ ἀπόσπασμα τοῦ Π. Τρεμπέλα⁴ εἶναι ἡ κατακλειδα τῆς κριτικῆς του σέ ἐσφαλμένες Ρωμαιοκαθολικές ἀντιλήψεις γιά τή Θεοτόκο, ὅπως π.χ. ὁ χαρακτηρισμός τῆς Θεοτόκου ὡς «*Συλλυτρώτριας*» (*Corredemptrix*)⁵ καί δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν ὀρθόδοξη θεώρηση τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Παρατηροῦμε ἐν προκειμένῳ ὅτι ὁ προτεστάντης συντάκτης τοῦ ἄρθρου χωρίς νά διστάσει καθόλου, διαστρεβλώνει τήν πραγματικότητα, ἀποσπώντας τήν παράγραφο ἀπό τή νοηματική της συνάφεια καί τή θεματική της ἀναφορά, μέ μοναδικό σκοπό νά ἀποδείξει ὡς ἀληθινούς τούς ἰσχυρισμούς του, ἔστω καί κατά τρόπο ἐπιλήψιμο καί ἀνεπίτρεπτο.

Τό δεύτερο παράδειγμα προέρχεται ἀπό Ἑλληνικό ἐγκυκλοπαιδικό λεξικό τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν προτεσταντικῶν ἐκδόσεων «Ὁ Λόγος», πού ἀνήκουν στήν κίνηση πού ἴδρυσε ὁ Ἑλληνοκύπριος Σπύρος Ζωδιάτης (1922 - 2009) «*Advancing Mini stries of the Gospel - Προωθώντας τίς Διακονίες τοῦ Εὐαγγελίου*»⁶.

Ἀναφερόμενος ὁ προτεστάντης συντάκτης στόν συγγραφέα τῆς Καθολικῆς Ἐπιστολῆς Ἰακώβου γράφει: «*Συγγραφεύς τῆς Ἐπιστολῆς ἀνέκαθεν ὑποστηρίζεται ὑπό τῆς Ἐκκλησίας ὅτι εἶναι ὁ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος κατά τόν συγγραφέα Ἐλβίδιον τοῦ 4ου αἰῶνος υἱός τοῦ Ἰωσήφ καί τῆς Μαρίας, τοῦ γάμου του συντελεσθέντος μετά τήν διά τοῦ*

⁴Βλ. Π. Τρεμπέλα, *Δογματική τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τόμος Β', ἐκδ. Σωτήρ, Ἀθήναι 1979², σ. 216.

⁵Βλ. L. Ott, *Grundriss der Dogmatik*, Freiburg- Basel- Wien 1965⁷, σ. 216. G.L.Müller, *Katholische Dogmatik*, Freiburg – Basel – Wien 1995, σσ. 512-513, Α. Σπουρλάκου - Εὐτυχιάδου, *Ἡ Παναγία τύπος χριστιανικῆς ἀγιότητος*, (Διδ.διατρ), Ἀθήναι 1990, σσ. 93 – 110.

⁶Βλ. Πρωτ. Α. Ἀλεβιζόπουλου, *Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καί παραχριστιανικῶν ὁμάδων*, Πρέβεζα 1991, σ. 350.

Πνεύματος Αγίου γέννησιν τοῦ Κυρίου»⁷. Δύο ἐπισημάνσεις πρέπει νά κάνουμε ἐν προκειμένῳ.

Πρῶτον ἀναφέρει ὡς δεδομένο δῆθεν γάμο τοῦ μνήστορος Ἰωσήφ καί τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τέτοιος γάμος ὅμως δέν ἔγινε ποτέ⁸. Δεύτερον ἐπικαλεῖται καί παραπέμπει στόν Ἐλβίδιο, τόν ὁποῖο χαρακτηρίζει ἀπλῶς ὡς συγγραφέα τοῦ 4ου αἰώνα. Ἀποσιωπᾶ ὅμως τό γεγονός ὅτι ὁ Ἐλβίδιος εἶναι γνωστός αἰρετικός⁹ τοῦ 4ου αἰώνα, μαθητής τοῦ Ἀρειανοῦ Αὐξέντιου¹⁰, ὁ ὁποῖος πολέμησε τήν Ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου ὑποστηρίζοντας ὅτι, μετά τήν γέννηση τοῦ Κυρίου, παντρεύτηκε τόν Ἰωσήφ καί ἀπέκτησε μαζί του καί ἄλλα παιδιά¹¹.

Τίς ἀπόψεις τοῦ Ἐλβίδιου τίς ἔχει ἀναιρέσει διεξοδικά ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος¹². Βεβαίως ὁ Ἐλβίδιος δέν πρωτοτυποῦσε. Τίς ἴδιες θέσεις γιά τή Θεοτόκο Μαρία ὑποστήριζαν καί οἱ αἰρετικοί Ἀντιδομαριανίτες, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου: «Ἀντιδομαριανιτῶν γάρ τινές, ὡσπερ ἐχθρίαν πρὸς τήν Παρθένον ἔχοντες καί βουλόμενοι κατεντελίξειν ἐκείνης τό κλέος, φθόνῳ τινί ἀρθέντες ἢ σφάλματι καί χρᾶναι βουλόμενοι διανοίας ἀνθρώπων, ἐτόλμησαν λέγειν τήν ἀγίαν Μαρίαν μετά τήν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἀνδρί συνηῆθαι, φημί δέ αὐτῷ τῷ Ἰωσήφ»¹³.

Οἱ Ἕλληνες Διαμαρτυρόμενοι, ὅπως ἀβιάστως προκύπτει ἀπό τίς θέσεις τους, ὄχι μόνο χρησιμοποίησαν ἱστορικοδογματικές ἀνακρίβειες, ἀλλά ἐπιπλέον μέ τήν πρακτική τους αὐτή, δυστυχῶς, ταυτίστηκαν μέ ἀρχαίους αἰρετικούς. Ἐτσι ἐπιβεβαιώνεται ἡ θέση τοῦ ἐπιφανοῦς καί λογίου κληρικοῦ τοῦ 20οῦ αἰώνα, ἀειμνήστου Κων/νου Καλλινίκου, ὅτι τή Θεοτόκο ὁ Προτεσταντισμός τήν: «Κατέρριψεν εἰς τό ἐπίπεδον κοινῆς γυναικός, ἀσυστόλως μετά τοῦ Ἰωσήφ παιδοποιούσης τήν, ἐν ἧ ἡ ἀπρόσιτος Θεότης κατεσκήνωσε καί ὡς κρίνον ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν ἠρετίσατο»¹⁴.

⁷Βλ. **Γ. Ζ. Κωνσταντινίδη**, *Νέον Ἐγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν τῆς Αγίας Γραφῆς*, Αθήναι 1985, σ. 361.

⁸Ἀναλυτικά βλ. **Μ. Σιώτου**, *Ὁ μνήστωρ Ἰωσήφ ὁ κατά Νόμον Πατήρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*, (Ἀνάπτυπον ἐκ τῆς Θεολογίας), Αθήναι 1987.

⁹Βλ. **B. Altaner - B. Stuißer**, *Patrologie, Sonderausgabe*, Freiburg im Br 1993, σ. 400.

¹⁰Βλ. **Gennadius Massiliensis**, *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, 32, PL 58, 1077A.

¹¹Βλ. **H. Fr. von Campenhausen**, *Die Jungfrauengeburt in der Theologie der alten Kirche*, Heidelberg 1962, σ. 55. **J. Huhn**, *Das Geheimnis der Jungfrau-Mutter Maria nach dem Kirchenvater Ambrosius*, Würzburg 1954, σσ. 193-194. **π. Γ. Φλωρόφσκυ**, *Οἱ Βυζαντινοί ἀσκητικοί καί πνευματικοί πατέρες*, (μετ. Παν. Πάλλη), ἐκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 1992, σσ. 113 - 117.

¹²Βλ. **O. Bardenhewer**, *Geschichte der altkirchlichen Literatur, Band 3*, Darmstadt 1962³, σ. 55. **H. Fr. von Campenhausen**, *Lateinische Kirchenväter*, Stuttgart – Mainz 1986⁶, σσ. 125 – 126.

¹³Βλ. Ἅγ. **Ἐπιφανίου Κύπρου**, *Πανάριον. Αἵρεσις* 78, PG 42, 700C.

¹⁴Βλ. Πρωτ. **Κ. Καλλινίκου**, *Θεοτοκιάς*, Αθήναι 1958², σ. 51.

